

ZDENKA BLOŃSKA-ZÁBORSKÁ

Myśląc o książce Przystanek „bibliofilia”

Wydawać by się mogło, że we wschodniej części Słowacji czas się na dobre zatrzymał, a przecież i tu, w Koszycach, funkcjonuje szkoła średnia, której uczniowie z powodzeniem rozwijają swój potencjał twórczy i pod kierunkiem nauczycieli-artystów przygotowują się do prawdziwego życia. Szkoła, której absolwenci co roku zdają egzaminy wstępne na wyższe uczelnie artystyczne: w Bratysławie, Pradze, Koszycach, a nawet Krakowie.

Od 40 lat jestem pedagogiem w tej placówce. Jej nazwa to Szkoła Sztuki Użytkowej (ŠUV – Škola Úžitkového Výtvarníctva).

Uczę w dziale graficznym, który podąża za nowymi technologiami, nowymi możliwościami zastosowania komputerów w projektowaniu graficznym. Nazwa mojego przedmiotu mogłaby w wolnym przekładzie na polski brzmieć „książka bibliofilska i artystyczna”, a w skrócie – „bibliofilia”¹. Przedmiot to czasochłonny, lecz niezwykle interesujący, a efekty pracy uczniów zapierają dech w piersiach.

Przez lata powstało tu wiele wyjątkowych książek autorskich i wydawnictw bibliofilskich (stworzonych w pojedynczym, sygnowanym egzemplarzu, z cennymi grafikami wykonanymi w technice linorytu lub

¹ Słowacki termin *bibliofilia* oznacza też po prostu książkę bibliofilską [przyp. red.].

Circle book

Diamond book

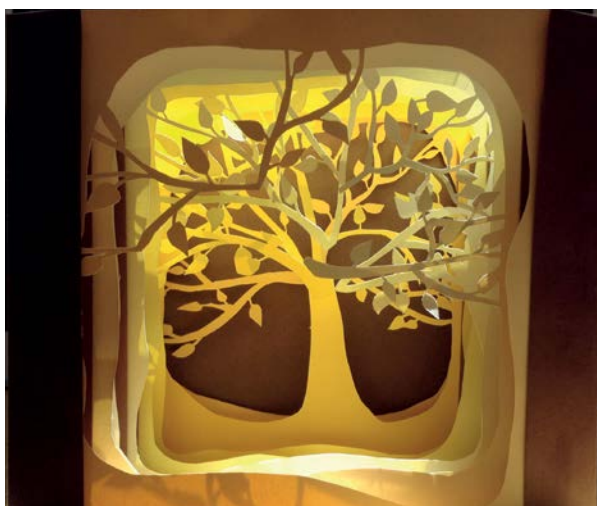
technikach wklęsłodrukowych). Te dzieła sztuki pozostają ukryte przed światem w różnych skrzynkach i szafkach. Cechują się doskonałym poziomem artystycznym w zakresie projektowania i warsztatu graficznego, są świadectwem inwencji twórczej i pomysłowości, zasługują na rozgłos i sławę, a przynajmniej odrobinę uwagi. Jednakże realia życia i twarda konkurencja na „rynku sztuki” sprawiają, że przypada im miejsce z tyłu półki.

Podczas zajęć z „bibliofilii” uczniowie wykonują różnego rodzaju oprawy introligatorskie. Zaczynają zawsze od oprawy zeszytowej V1². Mają za zadanie połączyć 16 stron autorskich ilustracji i tekstu w jedną całość. Moi podopieczni pracują również w programie Adobe InDesign i przygotowują całą książkę do druku. Po wydrukowaniu oprawiają ją ręcznie. Następnym zadaniem jest *leporello*, książeczka dla dzieci – śmieszna i bogato ilustrowana. Ponadto *accordion book* – książka harmonijkowa, składana z paska papieru, do której ilustracje powstają w różnych technikach graficznych.

Wśród nietypowych form rozwijających wyobraźnię przestrzenną są rozmaite papierowe książki typu *tunnel book*, *carousel book*, *flag book*, *pop-up card*, *triangle book* i *diamond book*, z ilustracjami w formie odbitek graficznych lub kolaży.

² W Czechach i na Słowacji różne rodzaje opraw książkowych oznacza się literą V i cyfrą. Przykładowo V1–V4 to oprawy miękkie, a V7–V9 – twarde [przyp. red.].

Stopniowo w trakcie procesu dydaktycznego przechodzimy do opraw introligatorskich wykonywanych metodami tzw. szycia koptyjskiego, belgijskiego, długim ścięciem i ich pochodnych. Uczniowie realizują także, w oparciu o własne propozycje, książki w pełni autorskie, często z materiałów alternatywnych. Praca z książką to sprawdzian wytrwałości, pomysłowości, maestrii rzemieślniczej i talentu artystycznego. Ale w efekcie powstają książki-arcydzieła godne nagród i wyróżnień. Smutne byłoby życie bez książek.

Tunnel book

Triangle book

Leporello